

SKORO NIC.

Californická povídka.

Takový nepatrný človíček. Skoro nic, fekli byste, kdybyste ho byli viděli. Je černovlasý, bledý, poněkud vyhublý; hlcní kosti vystupují mu z tváří obyčejně dlouho neholených, ale nedodávají mu výrazu tvrdosti nebo energie; takové přerostlé dítě — tot' první dojem, jakým působí můj nepatrný človíček, ač při belivější úva ze lze jeho věk odhadnout na třicítku. A ten dojem byste si nejen uchovali, nýbrž spíše stvrdili, kdybyste s ním promluvili. Není to ovšem tak snadno. Jeho modré oči, smutné oči, — ty zdají se úzkostlivě vyhýbat všem zrčkám, jež z okolí mohly by se naň dívat, kdyby jim o to šlo. Sedí i chodí on byčejně velmi nahrben, a tak to vypadá, jakoby jen proto se hrbil, aby nebyl nucen lidem se dívat do očí. Nos má nápadný, — takový veliký, dost široký nos, jaký mívají dobráci. Dost slušně jest oblečen, má již americké šaty, — koupil je kdesi hotové, hrdám, asi za deset dollarů. Že na něho nebyly šity, ukazuje se v ramenech; chvílemi mívám dojem, že mu kabát přešle přes hlavu; a že byly za deset dollarů, je také na nich vidět; kdyby nebyl na ně z míry opatrný, vypadaly by asi velmi žalostně.

To všechno vím tak důkladně, poněvadž tři dny po sobě sešli jsme se u oběda u jednoho stolu. On byl mým protějškem; i krátíl jsem si chvíli pozorováním jeho vnějšku i chování, čehož on neuznamenal očima, ale dojistu vy cítil. Ašpoň nahrbil se třetím dne více, než kdy před tím.

Obědval vždy za patnáct centů; v chorvatském onom restaurátě na Main Street, — po Los Angeles máte chorvatských restaurátů k nespočítání, — lze se za patnáct centů nabědvat zcela dobře a za čtvrták máte celou hostinu. On těch svých patnáct centů dovedl užít. Polévku i francouzský salát vyjdl do čistoty talíře, z masa nezbylo ani pro psa, chleba snědl tři krajíce, misku od másla div že nevytřel a kávu vypil až na dno.

Většina lidí, stravujících se v onom restaurátě, nesla na sobě více nebo méně zřejmé známky původu cizího; Slováci, Němci, Francouzi, Španělé a Vlaši střídali se u stolů a u pultu s Ameri any, a bylo lze je rozeznat až na některé výjimky. Můj nahrbený protějšek nezapíral ničím své slovanské krve; tak se zdálo, že proto ten americký kabát nechce mu sedět na ramenech, jak sluší a patří; a pak už to hrbení.

Teprve třetím dne jsem se vzpomněl, věnuje mu důkladnější pozornost, že jsem ho viděl dva kráte nebo třikráte ve večerích u pohyblivého, nejlacinějšího restaurantu, jakých okolo šesté hodiny večerní stojí při chodníku zvláště po Main Street na tucty. I tam seděl tak nahrben, v týchž šatech.

Onoho poledne umnil jsem si, že se s ním dostanu do hovoru nějakým způsobem a že zvlím, odkud vlastně jest a co tu dělá. Vy-měřil jsem si jídlo tak, abychom se současně dostali ke kávě; a když předvídal jsem, že sámne po cukru, rychle jsem po něm vstál ruku i já. Stalo se, jak jsem chtěl; naše ruce setkaly se na skleněné nádobě, zatím co moje oči čekaly na pozdravení jeho zraků. "Excuse me!" fekl jsem, ale on lehce zavrtěl hlavou a tichým, jaksi nesmělým hlasem úslušně odvětil: "Help you self!" A zároveň po dal mi lížky. Poděkoval jsem a poznamenal: "Ani tu dnes ne-

mají francouzského chleba!" Sbrbil se ještě níže a fekl skoro šepem: "Ne, nemají." Jaksi urychleně pil a jedl po této výmě ně slov, jakoby se bál, že se s ním dám do hovoru. A dal jsem se.

"Je dnes pěkně" fekl jsem anglicky.

"Ano, velmi pěkně" odpověděl hlavy nepozvzdávaje.

"Tepló."

"Ano, velmi tepló."

"To u nás v Evropě máme trochu jiný lední!" fekl jsem žertovně.

Tedy poprvé podíval se na mne trochu méně bázlivě.

"Zajisté" vykřikl; zdálo se, že oúého jiného nemůže v té chvíli ze sebe vypravit, ale že byl by rád ještě něco dodal.

"Vy jste Slovák, pravda? otázal jsem se ho slovensky.

Nevím, jak mně to připadlo; byla to zcela okamžitá myšlenka, na ničem nezaložená a vyplynuvší slovem na jazyk téměř bezděky.

Cosí jako radost poblesklo mu očima, ale v zápětí zase ten výraz obavy mu do nich sedl.

"Hej" odvětil "Ako že ste to poznali?"

Usmál jsem se:

"Jen tak náhodou mne to napadlo. Byl jsem dost často a dost dlouho na Slovensku. A odkud jste?"

"Z Liptova, prosím," odpověděl a zdálo se mi, že okamžik váhal, má-li dořici, co původně chtěl.

"Právě Liptov znám nejlépe; a snad znám i vaši dědinu. Jste zpod nízkých nebo Vysokých Tater?"

Dopřel kávu; jeho oči zvedly se pátravě ke mně a setkaly s mým. Pokusil se o úsměv, a odkládaje šálek, fekl zajíklavě:

"Z Kokavy, — či ji znáte?"

"Jak bych neznal!" zajásal jsem. "Bydlil jsem v hájovně Podbansku po měsíce. Všechny tam v Kokavě znám, — Kovalu, rychtáře, rectora, všechny, i v Pribilíně a Vavrišově, — jezdíval jsem na koni do Kokavy z Podbanska, — a v zimě na saních. Brezovou, Na Madrách, pribilinskou cestu, Zakamenistou, . . . všechno znám. Všechny tři ko kavské salaše znám, jejich bače i valachy, . . . nejednou žinčicu jsem tam pil, ze zapekačky kouřil, oštipku pojedl, . . . s valachem ovce na pastvu hnal do Hliné, do Kamenisté!"

Zamilčel jsem se maličko; tolik pohnutí bylo vidět v tvářích mého nepatrného človíčka, že jsem se na okamžik až zalekl. Rysy v lících se mu zachvěly, pysky sebou téměř trhaly, koutky úst jakoby něco násilného stahovalo, rty jak by se odkrýly, a v očích rozevřela se mu náhle propast bolesti, jichž čas nedovedl zahladit, aby už nikdy nebolely.

Vstali jsme, vzali své "checky" a zaplatili u pokladny.

Bylo slunečno a tepló jak u nás v létě, když jsme vyšli na ulici; ale moje nová známost se třásla, jakoby mrazilo.

"Kdy jste tam byl naposled?" otázal se, na mne se nedívaje a sbrben, jakoby byl dostal ránu do hlavy nebo nesl nesmírně těžké břemeno.

"V únoru předminulého roku Kovalu mne vezl z Podbanska do Hrádku na dráhu právě posledního února. Bylo všude vysoko sněhu. Podnes vidím Kriváň, jak bílý, zasněžený třel v dálce k obci. . . ."

Tedy přerčil moje slova.

"Bože, můj bože" zasténal. "Kokava, moje Tatry, Kriváň, . . . oh, bože, můj bože!"

Nesmírný stesk ležel v těch jednoduchých slovech, — stesk, jehož vypsati nelze, který by o možno jen pocítit.

Chvilí kráteli jsme mlčky po Main Street. Jak šel téměř zaslepený svou žalostí, můj soudruh vrazil do kteréhosi Mexikána, jenž blázně zaklel a hodil za ním perou americkou nadávku. Leč on neuvědomil si onoho nárazu, neslyšel oné nadávky.

"V únoru předminulého roku" skoro vyšeptl, očima jakoby cosí hledaje po dlažbě "a já již šestý rok."

Došli jsme na roh Main a Třetí ulice. Zastavil se, nenarovnav těla lehounko zvedl hlavu, a jeho oči na mne se dívající mne neviděly.

"S bohem," fekl "Musím do "shopu" teď, . . . odpusťte, . . . ale snad vás zitra uvidím, že ano?"

A jakoby nedbal, co odpovím, otočil se a kráčel dolů po Třetí ulici krokem podnapilého, z nemocnice propuštěného nebo náměstěnska; teprve potom, když mi zmizel s očí, vzpomněl jsem si, že vlastně ani nevím, jak se jmenuje

Jmenoval se Dano Sokol; zpěváci národních písní, opěvavších šuhaje sokoly, měli bezpochyby vždy o sokolech zcela jinou představu; náhody života jsou někdy velmi ironické; byla i ona, jež dala mému druhovi narodit se Sokolem.

Přes to, že jeho rozlet nebyl sokolů, Dano Sokol přečetl hodný kousek světa. O Americe věděl dávno; z kokavských několik jich bylo za mořem, některý na málo měsíců, jiný na dvě, tři leta, . . . některf dokonce jel do Ameriky nadobro, — jako však tisíce Slováků, i je touha po domově, stesk po horách přivedl zpět pod Tatry dříve nebo později, pobytem ve svobodné zemi valně nezměněn.

A před bezmála šesti lety vyletěl si i Dano Sokol do té země, z níž známí přece si přivezli po několika stovkách. Zepadl nejdříve do New Yorku a tam pracoval kdesi v doutsňácké dílně Čechově. Pak ho náhoda zanesla do Pennsylvanie do hornické osady slovenské, kde měl dva, tři známé spod hor, ale práce pod zemí mu nesvědčila, toužil po volném vzduchu, po práci v polích nebo lesích, po modrém nebi, po zpěvu ptactva, po horách na obzoru. Dal se zlákat až do Texasu; přijel tam v nejrudších parnech srpnových a při sbírání bavlny se roz nemohl, půl jsa uštipán moskyty, půl spálen sluncem. Když se v ystonal, nějaký čas pracoval v ži nu, v čistěrné bavlny, ale ani tam dlouho nepobyl. Jih se mu valně nelíbil, v širých pláních a prérich necítil se doma; moskytům, klíšťatům a jiným příjemnostem texasským uvyknuti nemohl, a sotva vyšel si trochu ven, opuchl byť jen po sebe nepatrnějším doteku rustoxycodendra, jehož po okolí rostlo všude, jakoby to sázeli. Ani s černochoy nedovedl se smřít, a už to mu znechucovalo jih, a že i při sbírání bavlny, i v džinu nucen byl pracovat s nimi.

Nahodilo se mu jít do Arkansasu; podepsal takřka bez rozmyšlení kontrakt na tolik a tolik měsíců za tolik a tolik dollarů; a odvezli ho a jinými "zeleňáky", báh ví kde všude sesbíranými, do odlehlého "campu" v hlubokých lescích mezi močály. Tam poznal jako všichni ostatní, že se dal napájit a že bude vykořisťován; ale ne bylo pomoci ani rady; i kácel s ostatními strom z stromem, a zatím co jeho druzi proklínali svou hloupost a nesvědomitost agentů, Sokol zpíval si potichu tatranské svoje písničky. Pokr-

K dopisům sl. Brichové.

Co lidé záhodní čini, šije po říci, šin dobrý bývá s kostel pochován, —

pravi Autoňo ve své nesmrteelné feči nad mrtvolou Caesara zabitěho v senátu. Shakespeare byl velikým znatelem povah lidických. Zitra ráno, již za devět hodin vstupíme na loď, abychom opustili žiřné kraje americké po pól-ročném pobytu, po půli roce umělecké práce. Co při tom strádání, sotva kdo by uvěřil a dnes již ani z nás nikdo nevzpomíná. Přičemž nesčetných krajanů i ciziny slila nás v konání úkolu našeho. Splní i na nás kletba slov Antoniových?

Od 1. listopadu, tedy skoro 4 měsíce vleče se záležitost dopisu sl. Brichové o našem koncertě ve Weston. Děkuji redakci P. Z., p. Švejkovi a p. Dru. Vojanovi, že se spravedlivě věci naší ujali, sám pak hlásím se jako pisatel odpovědi na slečnin list. Kdyby byla slečna vytýkala provedení aneb pojel skladeb, ničeho bych nenamítal. Nelíbí se, nelíbí, proti gustu atd. Avšak dopis slečnin odsuzoval a urážel přímo cenné skladby našich velikých hudebních velikánů, kteří české jméno po celém světě proslavili, zneužívali i slovanou písni lidovou, kterou právě Slované vynikají nade všechny národy světa, Skoty a Němce nevyjimaje. Seznal jsem z dopisu slečnina, že přčinou jejího dopisu je nezalost hudby a nepochopení písni naší a proto poračil se s redakci Pokroku Západu, kdež setkali jsme se vždy s lidmi rozžalnými a upřímnými, napsal jsem dle pravdy, čeho bylo třeba na obranu naši a české hudby; redakce připojila podpis "Jeden z přítomných" a slíbila zachovati jméno mé prozatím v tajnosti, aby se snad neřeklo, že dělám si novinářskými polemikami reklamu. Ostatně odvážnější bylo podepsati článek slečnin než tento. Učinil jsem tak o své ujmě a bylo to mou povinností nejen co výkonného umělce, ale též co člena hudebního výboru a správného výboru Umělecké Besedy, největšího to uměleckého spolku slovanického vůbec. Článek vykonal svůj úkol, slečna "vzpomenla si" také na ostatní pěkná čísla v programu a v odpovědi p. Dru. Vojanovi z celého toho neslušného programu zbyla již jen jediná písni. Ač není také to snad dosti galantním, musím i tu poslední baštu slečninu prorazit. Děj této písni vzat jest z dob rekrutůrek vojenských. Na vsi buď ráno dříve a vypravují jí, že jejího hochy kdesi časné ráno verbiti polapili a na vojnu odvěklí. Ostatně uvádím ji zle doslovně, aby čtenář mohl si o té neslušnosti učiniti úsudek sám:

Má mila Andulko vs'ávej; proč tak dlouho ležiš? Odvedli tvého milého, ty o tom pranic nevíš. Odvedli ho časné z rána, ty jsi ještě spala, toho jsi se nenadála, že budeš opuštěna.

Text této velmi melodické písni jest prostinký, ale neslušný není a k směchu také nikoli. — Za své pokyny slyšte též moji radu: Chce-li někdo o něčem věcně psáti a svými náhledy lidstvu prospěti, musí sám především věc důkladně znát a pak nezáleží na tom, kdo to píše, ale co se píše. Bráňte se proti mínění, že snad někdo považuje Vás za hudebně vzdělanou, ale zároveň o hudbě pišete. Takové jednání nelze rozumně odvodnit. Právo ku kritice po stránce ethické si osobujete. Nechci Vám je dnes upřítati, ale pozuzujte přičtě klidněji a pišete po zralém uvážení. Všimněte-li si výchovy lidu, nezapomeňte, že slušný projev upřímné veselosti nezaslouhuje odsouzení. Ve Westoa obecenstvo chovalo se velmi slušně, o nějakých rozpustilostech nevím a myslím ostatní přítomní také ne

Nezapomínejte, že noviny jsou ku vzdělání lidu a ne k šíření názorů nesprávných.

Myslím, že tímto jest záležitost dopisu slečnina ohledně našeho koncertu ve Weston odbyta. Snad i slečna uzná, že ta poslední neslušná písni není tak zlá. Velice nás ale zabolelo, když četli jsme v dopise jiné její náhledy, které již nás se netýkají. Nejlacinější profil v řadě našich básníků a spisovatelů — Julius Zeyer a jeho zamílované dílo neubly potopení a je toho zas vinná jen nezalost a nepochopení. Výpověď Zeyerova genia nazvaná polobarbarským, cituje se Angličan, jenž nazval českou hudbu poobbarbarskou a kdyby nějaký blázen našel, že v Praze běháme po čtyřech, možná, že by to slečna také uvedla ve svých "polemikách". Lituji, že bezděčnou přčinou toho všeho byl koncert náš a jelikož, pokud vím, dosud nikdo o věci té nepojednal, učiním tak sám a doufám, ct' redakce P. Z. popřeje mi k tomu příležitost. Mezi lidem českým v Americe našli jsme namnoze druhý demov a jest náš povinností dle možnosti ku pozvnesení a pravému vzdělání a uvědomění jeho povždy dle sil svých přispěti. Na zdar!

Aut. B. Svojsík,
— člen Čes. Pěv. Kvarteta.
Vancouver, Brit. Columbia, 18. února.

Svatopluk Čech. Dne 21. února t. r. slavil své šedesátileté narozeniny známý básník "Písní otroka", Svatoopluk Čech. — Svat. Čech narodil se dne 21. února 1846 v Ostfledku u Benešova. S otcem stěhoval se na různá místa, studoval gymnasium v Litoměřicích a v Praze a pak se odřadl na universitě studiu práva, a již jako student napsal řadu drobných básni a několik větších prací: "Husita na Baltu", "Kandiťky" a fantasiu "Bouře". — Šedesát let neúporné práce obrovského významu, práce věnované českému lidu, zasvěcené rodné zemi, jejíž synem básník jest vskutku nejdělečnejším. Vysoko strní mohutné kvádry básnické práce Čechovy v kulturách snahách národa a všechen upřímný lid český sklání se v lásce a úctě před velikým útarcem — Stár! Nikoliv! Věčně mlad bude žiti Svatoopluk Čech v srdci lidu, z něhož vzešel. Věčně svěží bude žiti svými básnickými klenoty v milionech duší českých, které mu neskonale, se slizou radostí vděčí za vše, co veliký básník pro vlast a národ svůj učinil. Písně jeho ozlétil ve statisících knihách budou stále denní duševní potravou všeho národa českého po vlastech i v širém světě, v jehož nejzazších koutech příslušníci českého lidu jsou roztroušeni. Vždyť posilou budou lidu tomu v dobách přítích, jako bývaly a dosud jsou! A básník zaslouží si lásky a úcty naší. Čerý svý veliký, skromný však a tichý život dnem i nocí obětoval zemi své a národu. Tiše klepá šedesátka na dvě mistrovty, mnohem tišeji než činí všichni nesčetní, upřímní a aktivní gratulanti. Jednadvacátý únor byl památným dnem pro každého Čecha dobré vůle, z nichž všichni zajisté s vděčnou vzpomínkou žalétnou ku hlavě našemu již ojceně. A komu bylo popřáno žiti po léta v sousedství velikého muže toho, snažiti se znova bude, aby zachytil si trvalý dojem všech styků s vzácným básníkem. Pomyšlení na chvíle ty probudí v duši zase to zvláštňo teplo, teplo jaké cítí malý člověk ve stínu osoby duchem vznesené, ale i srdce šlechetného a sdílného. — Jest našim upřímným přáním: "Nechť vešele boží sluněčko hřeje do klidných dní Vašeho stáří a tak dlouho, vzácný Mistré, jako potrvá k osobě Vaší úcta lidu, kterému stál jste se velikým pro- rokem" —